

ELS INICIS A MATARÓ DE L'OMINOSA DÈCADA (Memòries d'un regidor degà)

L'any 1823 un exèrcit francès anomenat Cent Mil Fills de Sant Lluís, comandat per Lluís Antoni de Borbó, duc d'Angulema, penetrà a Espanya per tal de posar fi al règim constitucional, que havia estat instaurat l'any 1820 amb l'alçament de Riego i havia durat tres anys, període conegut, per això, amb el nom de Trienni Liberal. D'aquesta manera, amb l'exèrcit francès, l'any 1823 es va assolir la restauració de la monarquia absoluta de Ferran VII i s'inicià el període històric intitulat *Dècada Ominosa* que, bàsicament, en els seus inicis a Mataró, és el que ara ens interessa analitzar.

A Catalunya, un cos d'aquest exèrcit, comandat pel mariscal Moncey, va passar la frontera el 14 d'abril ajudat per les forces absolutistes del baró d'Eroles, i ocupà Mataró, procedent de Granollers, el 20 de maig d'aquell any 1823; durant molt temps, la ciutat es convertí, a causa, principalment, de la dura resistència de Barcelona, que no capitulà fins al 4 de novembre, en centre d'operacions i hospitals dels francesos.

MEMÒRIES D'UN REGIDOR

Josep de Palau i Jofre (1756-1834), en ocasió de ser designat, el 8 de setembre de l'any 1806, regidor de Mataró per Carles IV, i convertir-se en regidor degà del municipi l'any 1813 en succeir en el càrrec a Migliaresi, va començar a Mataró una llarga carrera política que quasi abraçaria tot el regnat de Ferran VII.¹

En esdevenir l'*Ominosa Dècada*, correspongué a Palau ser el principal protagonista en el govern de l'Ajuntament de Mataró, a causa de la seva condició de regidor degà, en unes circumstàncies tan singulars, plenes de batibulls i confusió, que pensem que, per aquest motiu, va voler, o potser necessitar, dictar i guardar unes memòries en les quals anava reflectint el que pensava i succeïa amb anotacions personals, paral·lelament, semblantment, als acords que es feien constar, o no, a les actes de les sessions del municipi.

L'anàlisi d'alguna de les anotacions que consten a les esmentades memòries, constituirà ara la medul·la del nostre estudi. Es tracta d'un manuscrit que es conserva a l'arxiu de la família, de cent cinquanta fulls, amb el títol de «Noticia de los acuerdos que se han celebrado en los años 1823 y veinte y quatro, y veinte y cinco, hasta el veinte de Abril de 1826».

Les anotacions tenen un caràcter fragmentari, parcial i incomplet. Per a qui esperi o cerqui un relat coherent i continuat dels fets, circumstàncies, esdeveniments o peripècies d'aquella època a Mataró, ho trobarà en els estudis i anàlisis que consten a les obres de Francesc Costa i Oller,² de Joaquim Llovet³ i a les actes dels llibres d'acords de l'ajuntament. També es pot consultar el *Bloc Mataroní*,⁴ on hi ha dades relatives a la destrucció i reconstrucció del convent dels caputxins i a la persecució dels lliberals i la seva tornada després de ser empresonats a Girona. El nostre propòsit és copiar i referir-nos solament a anotacions inèdites del regidor Palau que no consten en aquests estudis, anàlisis i actes, o ampliar-los, i limitar tanmateix l'estudi a qüestions relatives a només dos o tres assumptes.

Les memòries del regidor serviran també per fotografiar la densa atmosfera que respiraren els mataronins d'aleshores que vivien enmig de la guerra, sota la pressió de les tropes franceses i la persecució i l'afany de venjança dels més fanàtics absolutistes. Una característica d'aquella dècada, principalment en els primers anys d'aquest període, va ser mostrar-se inflexible amb l'anticlericalisme i propinar una intensa repressió contra els lliberals, uns dels assumptes concrets a què primer ens referirem.

L'ANTICLERICALISME

Quan l'anticlericalisme ja havia començat a arrelar en certes capes de l'estructura social del país, no té res d'estrany que brollés potentment en un moment com el del trienni (1820-1823), durant el qual, no pas la totalitat, però sí una gran part dels eclesiàstics, entraren en pugna oberta amb el grup que detenia el poder. Més endavant, en tractar del bisbe Creus, seguirem ocupant-nos també d'aquesta qüestió.

Per això, durant el trienni liberal, hi hagué fugues i detencions de frares, secularitzacions, deportacions, es despoblaren els convents i, fins i tot, hi hagué morts... A Mataró, ocorregueren actes i es donaren situacions semblants. A les memòries del regidor, quan el 20 de febrer de 1824 es cerquen informes sobre un tal Joan Seró, se'n descriu un comportament prou paradigmàtic respecte al cas que comentem, en ocasió de fer fora del seu convent del carrer de Sant Josep, en temps del Trienni, els frares carmelites.

«...(Joan Seró) durante el tiempo de la Constitución y comandante de Armas que fue, dicen los informes que el citado Sedó había promovido la junta patriótica y que había sido de las juntas privadas que mandó hacer un baile público en la plaza de esta Ciudad en acción de gracias de haber Mina vencido en la Seu de Urgel; /.../ y el citado Seró fue a prender los Religiosos Carmelitas Descalsos, y cuarenta duros que había en la sacristía para celebrar misas se los llevó, y también quitó de manos de un lego llamado Fray Lorenzo ochenta duros, que les dijo sería para pagar la tartana, y el Ayuntamiento Constitucional ya le había hecho un recurso por su mal obrar y ser de los más exaltados que había en esta Ciudad».

Resulta lògic que, quan amb les tropes franceses van poder retornar a Catalunya la majoria d'eclesiàstics que n'havien fugit i es recuperaren els antics drets i possessions, i el poder va passar a mans dels partidaris de l'altar i el tron, no es permetés cap burla ni insult contra la religió o el clergat i, conseqüentment, que es canviés el sentit de la persecució.

Els anomenats constitucionals, o partidaris de la Constitució, que destacaren durant el trienni liberal, s'havien convertit en enemics i es mirarien igualment amb recel i serien perseguits, barrejant política i religió, ja que s'equiparaven com a adversaris i antagonistes del nou règim, tant els merament addictes a la Constitució com els anticlericals. El cas abans referit d'en Sedó, que tant organitzava un ball amb motiu d'una victòria dels liberals com era autor d'un concret acte anticlerical, pot servir d'exemple de la consideració que mereixerien els liberals constitucionals i, encara més, si a la vegada eren anticlericals, als ulls dels més exaltats absolutistes. Fins i tot, es podia llegir en un diari de l'any 1823, que «los constitucionales no podían entrar en el reino de los cielos, porque eran herejes consumados, que se debía acabar con esta maldita raza y hasta con sus hijos, porque estaban concebidos en pecado mortal...»⁵

És clar i lògic que a Mataró es pretengués castigar qualsevol conducta que es pogués interpretar contrària a la religió. Un cas així va motivar l' anotació a les memòries del regidor, que ara analitzem, de 5 de juliol de 1823, i tot seguit copiem:

«Habiéndose presentado en las Salas de esta Ciudad los Señores de la Junta Corregimental y Junta de Vigilancia, con el Ayuntamiento, para que supiesen el mal obrar de dos mugeres, madre e hija, por haver cantado canciones patrióticas y palabras insultantes a los ministros del Altar, con las palabras de trágala, ha sido presentada en este acto una soltera llamada de Pablo y su madre a la cárcel /.../ Y estando juntas todas estas autoridades y usando de benedignidad con estas dos mugeres todas estas autoridades unánimes en perdonar la sentencia que el Señor Gobernador las había intimado, por su audacia y mal obrar, oído las súplicas de los tres Cuerpos, minoró la sentencia y solo quiso su S.V. que estuviesen en la cárcel hasta las primeras Oraciones de aquel día, pagando 30 libras en favor del Santo Hospital».

Un altre exemple del problema que, per motius religiosos, podia sorgir aleshores, el trobem narrat el mes de setembre d'aquell any 1823, i diu així:

«Habiendo presentado el ex religioso caputxino Mnt. Forns un memorial al Ayuntamiento para que lo admitiesen en los actos generales de la Parroquial Iglesia de que es patrono dicho Ayuntamiento, y habiéndose pasado a informe del Cura Párroco para que dijera lo que se ofreciese y parecía sobre su contenido, el dicho Cura, en 22 de los corrientes, dice que este padre Forns es apóstata, que ha sido muy Constitucional, que ha tenido muy a menudo tratos con los napolitanos, hasta que fueron a visitarlo en Argenton a donde tenía su domicilio, y por otras muchas razones que han dado».

A mossèn Forns se l'acusava, certament, de ser un apòstata, però també de ser «molt constitucional». Els napolitans amb qui es diu que va tenir tractes, eren alguns dels italians liberals que havien triomfat a Nàpols i al Piemont i, fugint de la contrarevolució, s'havien concentrat a Barcelona, que demostrava ser un bastió del liberalisme.⁶

També tornem a comprovar que es barreja la política i la religió en el cas narrat el dia 3 d'octubre següent, en relació a la denúncia rebuda a l'Ajuntament sobre un tal Mauri. Es dona «parte de un tal Mauri, alias mata-ratas, que recibieron dos testimonios de la Comisión, de haber pronunciado que quería matar todos los frailes y curas, y que se tramaban una conspiración los constitucionales». L'Ajuntament va comunicar el cas al governador i «se espera —es deia— que harán sumario de este exceso».

EL BISBE JAUME CREUS

El mataroní Jaume Creus, essent canonge de la Seu d'Urgell, va ser designat per representar Catalunya a les Corts de Cadis quan es va confeccionar la Constitució de l'any 1812; la seva intervenció, important i destacada, no es pot pas enquadrar entre les partidàries de reformes o de tendència liberal, sinó ben al contrari. Tanmateix Creus, quan s'inicià el trienni liberal i es jurà la Constitució de 1812 a Mataró, el dia 11 de març de 1820, va assistir als actes i va acollir bé el canvi, igual que la resta de conciutadans, que ho feren multitudinàriament i pluralment, sense mals presagis, com si es tractés d'una revolta pacífica i esperada i, fins i tot, desitjada, amb el convenciment que conduiria a la felicitat de tots.

El clergat va contribuir a la festa amb la litúrgia d'un ofici solemne, on es va procedir a la lectura del text constitucional des de la trona, amb sermó, jurament, cant del *Tedèum...* i, el que podia semblar improbable, amb la benedicció del bisbe Creus present en l'acte!⁷

El que succeí a Mataró aleshores no es desdiu del que succeí a la resta de Catalunya durant una primera etapa, de l'any 1820 al 1822, si fa no fa, del referit trienni liberal. Però, des del setembre de 1822 i fins a l'ocupació del país per les tropes del mariscal Moncey, la clerecia catalana conegué la primera persecució de la història moderna, que no podia pas oblidar-se de calumniar el mataroní Jaume Creus, llavors bisbe, i nomenat arquebisbe, i impedir, a més, que prenguéss possessió de l'arquebisbat de Tarragona; tanmateix, cal recordar que a la seva trajectòria presumptament contrària als constitucionals, podia afegir-se el fet a formar part de la Regència d'Urgell.

No aprofundirem en la vida d'aquest mataroní, ja que s'ha publicat una excel·lent biografia que va merèixer un accésit al Premi Iluro de l'any 1960;⁸ però, potser per tractar-se d'una biografia apologètica del bisbe, l'autor no va incloure els insults que va rebre el biografat durant el període del trienni; ens hi referirem ara, ja que servirà per copsar la realitat de l'anticlericalisme que va florir en aquells

anys. El bisbe de Menorca Jaume Creus va ser acusat per escrit de culpable de concubinat i se'l tractà de viciós del joc amb les següents paraules: «¿Pensáis que si la Constitución apoyase el concubinato, si la Constitución fuese una baraja, que no fuera el arzobispo Creus tan constitucional como vosotros?»⁹

A l'extensa i meritòria biografia abans esmentada sobre el bisbe Creus, es transcriu la carta de felicitació d'un mataroní, Pere Màrtir Viladesau, de novembre de 1819, i la resposta del bisbe en ser preconitzat arquebisbe de Tarragona; però no es va incloure cap felicitació de la ciutat de Mataró per aquest motiu; potser no va fer-se'n? Tanmateix, tampoc no es va incloure la que consta a les *Memòries* del regidor Palau, que ara analitzem, i que va fer l'Ajuntament en ocasió de l'entrada definitiva de l'arquebisbe a Tarragona l'any 1824, quan va prendre possessió de l'arquebisbat, que se li havia negat durant més de quatre anys per culpa de les diferències polítiques.

Per l'anotació del regidor degà, feta en data del 30 de juny de 1824, podem ara conèixer el contingut de la felicitació de l'ajuntament de Mataró i la resposta de Creus, i com els escrits no estan pas orfes de paraules, al·ludint les tibantors que hi hagué amb motiu de les referides diferències polítiques:

«Ilmo. y Revmo. Sr.

Muy Sr. nuestro: Deslumbrado este Ayuntamiento Real con el voluminoso peso de tan continuos como espinosos asuntos del Real Servicio de que se halla revestido desde su instalación, ha caido involuntariamente en el profundo de la apatía en facilitarle (sic) por la toma de posesión de esa Silla Arzobispal tarraconense, pero confiado en los buenos y brillantes sentimientos que distinguen el alto grado de dignidad que disfruta V.E.I., no duda este Magistrado tendrá acogida en su libre discernimiento esta sencilla alocución con la cual felicita a V.E.I. la enhorabuena y parabienes sin fin por la suerte dichosa de hallarse posesionado de este Arzobispado, a pesar de cuantos díscolos ilusos se lo impedían.

Esta Ciudad, que tiene el honor de haber sido la cuna de V.E.I., confía en su alta protección y que mirándola como a verdadera patria le hará florecer en cuanto dependa de sus elevados medios y conocimientos, ofreciéndose igualmente así en Cuerpo como en particular a los preceptos de V.E.I. que cumplirá gustoso en su obsequio.

Mataró, a tres de mayo de 1824.»

Cal ressaltar les paraules que qualifiquen de «díscolos ilusos» els que impeden que Creus prengué possessió de l'arquebisbat, referint-se als liberals coneguts aleshores amb el nom de constitucionals i, potser, al·ludien el mataroní Puigblanc. Resulta, tanmateix, curiós, constatar que els mataronins, uns anys després, situaren les efígies d'aquests dos personatges a la façana de la Casa de la Ciutat...

També caldrà observar la frase de la contesta que tot seguit es copiarà, i que es refereix a l'«espíritu de rebelión y libertinage, como V.S. no ignora», dels que

no volien acceptar el nomenament d'arquebisbe de Tarragona concedit feia anys. Potser per això, aquestes paraules, determinaren el regidor Palau a escriure-ho reservadament en les seves memòries?

«Respuesta del Sr. Obispo (sic) de Tarragona. Las muchas y grandes ocupaciones que me rodean desde mi llegada a esta Ciudad no me han permitido contestar más pronto a la favorecida de V.S., su fecha 31 del pasado. Agradezco a V.S. la felicitación que con ella se sirve dispensarme por haber podido últimamente sentarme en mi silla Arzobispal de que tanto se había empeñado en removerme el espíritu de rebelión y libertinage como V.S. no ignora.

Acepto igualmente la expresión sincera de los sentimientos que V.S. me manifiesta, que puede por lo mismo V.S. en Cuerpo y en particular disponer de este su atento seguro servidor y Capellán que ruega a Dios comunique a V.S. las luces que necesita en bien de la Patria y Religión y que guarde a cada uno de V.S. muchos años.

Tarragona 23 de Junio de 1824

Jayme Arzobispo de Tarragona

Al Muy Ile. Aytº de Mataró».

TEMORS I REPRESSIÓ ANTILIBERAL

Encara l'any 1824 les autoritats de Mataró continuaven mantenint el temor d'una revolta dels constitucionals. Havien arribat a la ciutat presos espanyols que procedien de França, com havia anunciat amb antelació a l'Ajuntament el governador, el dia 15 d'abril. Tanmateix, quinze dies després, ja en el mes de maig, el regidor degà participava al superior el següent:

«... los prisioneros que están acuartelados no dejan de salir por las noches y cometer varios excesos, como acaba de suceder, que los citados prisioneros insultaron a los franceses, de modo que cantaron canciones patrióticas y decían que por San Juan ya estará otra vez restablecida la Constitución. Si V.S. no toma las medidas de precaución y no hace rondar patrullas para contener semejantes desórdenes, tal vez se podría turbar la quietud pública tan recomendada por nuestro Soberano».

Durant el mes de maig continuaven a Mataró «las tropas acantonadas», i no es deixava de témer «a los enemigos de nuestro adorado Rey Fernando», com es pot comprovar llegint les anotacions del dia 14:

«Habiendo recibido este Ayuntamiento un aviso del Caballero Gobernador para que se pusiesen en un almacén las armas y demás efectos de las tropas acantonadas; y como ya hace días que están las armas y demás efectos en dos almacenes, lo hace presente a V.Ex. para que no fuese caso que con esta reunión, en una ciudad abierta y en unos tiempos tan exaltados, se valiesen de la ocasión los enemigos de nuestro adorado Rey Fernando, y así espera tomará las más agradables providencias».

PROBLEMES AMB ELS FRANCESOS

Des que les tropes franceses s'instal·laren a Mataró el maig de l'any 1823, no és estrany comprovar que en les anotacions del regidor degà trobem queixes, bàsicament en els primers mesos, per les malifetes de les tropes franceses, i requeriments de despeses per cercar solucions a les necessitats de la logística de l'exèrcit i les derivades de l'hospital que acollia els malalts.

Així, el dia 9 del mes de juny, consta que es necessiten i es demana la vigència d'impostos del període constitucional «para atender los exorbitantes gastos que ocasiona el ejército francés»; el dia següent es fa saber, per conducte que dirigeix el governador interí al francès comte de Curiel, haver-se «presentado varios labradores de la presente ciudad manifestando que las tropas francesas en las guardias de sus avanzadas cometían los mayores excesos en los sembrados y viñas»; uns dies més tard, el 28 de juny, els administradors de l'hospital es queixen de la molta feina que tenen per culpa de «los enfermos franceses en dicho Hospital, y la leña y carbón que se consume, y /.../ las muchas coladas y falta de ropa que se tiene». Uns mesos més tard, consta que el comandament dels francesos va demanar a l'Ajuntament «para que le facilitasen sábanas y demás utensilios para poder estar con aquella comodidad que corresponde a aquellas tropas». Ja a la tardor, l'Ajuntament veu la necessitat de queixar-se de «los excesos que se han experimentado de las tropas francesas en malograr las aguas que están destinadas para las fuentes de esta Ciudad...»

L'ajuntament de Mataró, encara en procés de reorganització, representat pel regidor degà, estava sotmès als ordres de diverses autoritats, entre les quals, el governador militar francès. El 18 de novembre de 1823, Palau ha d'anotar que «el Sr. Gobernador Conde de Santa Clara me dijo verbalmente que había disimulado muchas faltas que había cometido este Ayuntamiento, pero que el Gobernador de la Plaza francés quería dar parte al Mariscal Moncey de lo que se le hizo en no componer los bancos el día de San Luís». Sembla referir-se als bancs de l'església; potser s'havia de celebrar el dia o festa de Sant Lluís, una festa pròpia d'un exèrcit intítulat d'Hijos de San Luís, i que tenien un rei anomenat Lluís i era també el nom del duc d'Angulema? Ho confirma la circumstància quan afegeix que l'esmentat governador francès va multar «a los individuos del Ayuntamiento porque habían faltado en comparecer en una función de iglesia y no sabe si han pagado la multa». Corroboro la sospita quan llegim que l'any 1824 –el 23 de setembre– va anotar-se que «en obsequio de nuestro aliado Dn. Luís 18 Rey de Francia, por lo mucho que merece /.../ se ha acordado a las 10 de la mañana hacer un solemne oficio con música, asistiendo el Ayuntamiento con todas las personas de distinción y tropa tanto realista como la aliada».¹⁰

Comprovem que els francesos exercien un poder propi de temps de guerra i, fins i tot, tenien facultats per imposar multes als mataronins. Una anotació del 13 de setembre de 1823 fa referència a la manifestació del general Sanfield perquè es publiqui un ban per diversos motius –lliurament d'armes, presentació de documents

per identificació, etc--; en tercer i quart lloc, es disposava amb la coacció d'imposar multes el següent:

«Tercero: Se prohíbe, al haber dado retreta, que hayan reunidos a más de tres personas, y en el caso de desobediencia de lo mandado, insidirán en la multa de cuatro pesetas por la primera vez y en el caso de reincidencia serán arbitrarias.

Cuatro: Se advierte que todas las casas públicas de esta ciudad y su término que habrá reuniones de gentes y estos oigan palabras subversivas o alarmantes, que todos tales dueños o inquilinos deben avisar al Ayuntamiento».

Els francesos no paraven d'exigir el que necessitaven a l'Ajuntament de la ciutat; consta en una anotació datada el 12 d'agost de 1823 que un capità francès va presentar-se «para que se le pagase un dia de su haber por la gente que tiene a su cargo, a razón de peseta y media por dia; por 47 hombres de su Compañía ha ascendido 14 duros y media peseta». El regidor degà acordava d'escriure al «Cavallero Gobernador de Mataró a fin de que en lo sucesivo no se pagaría tal gente» sense aprovació de la superioritat...

El dia 12 de setembre, consta a les memòries del regidor degà:

«Fuimos llamados por el Sr General 2º de este ejército Don Pedro de Sanfiel para que procuremos 6 camas por seis individuos que tenían que alojarse y se hizo varias esquelas para atender al servicio que se mandó hacer por el General Sanfiel».

El dia 1 d'octubre següent s'anoten les queixes de l'Ajuntament al comandant francès pels excessos que fan els presos a les sales (que es feia constar «que tanto han costado») de l'Ajuntament.

El 17 de maig de 1824 l'Ajuntament es queixava i suplicava que no continuessin els desperfectes que causaven els francesos:

«Habiendo oficiado este Ayuntamiento sobre que las tropas francesas y singularmente un sargento del destacamento que se halla en esta ciudad desbarata parte del cuartel quitando las tablas que se hallan en las cuadras del citado cuartel y se las venden».

CLOENDA

Es podrien afegir moltes notícies i consideracions si continuem mirant i copiant el document, que ha estat el germen o causa i plataforma de les notícies analitzades fins aquí.

A les anotacions del regidor degà, per exemple, no hi manquen les que deriven de les dificultats que li plantejà al representant de l'Ajuntament la presència a Mataró del mataroní Domènec de Caralt, quan fou el corregidor o governador interí en els primers dies de l'ocupació dels francesos a la ciutat,¹¹ que no s'acabaren pas quan

el comte de Santa Clara succeí Caralt, amb el qual es suscitaren greus discussions i amenaces entre ell i Palau.¹² Aquest, a més, s'havia de relacionar i rebre instruccions o ordres de diverses autoritats, com el general francès, el comandant francès de la plaça, el capità general baró d'Eroles, els caps de les juntes de vigilància i la junta corregimental, i les comissions creades aleshores; també tocà al regidor torejar els problemes i peticions de la intendència per culpa de les necessitats logístiques dels exèrcits i la pèrdua o desaparició de documentació, ocorreguda en temps dels constitucionals, que era necessària per evitar que es paguessin contribucions ja abonades. De tot, s'havia de deixar constància a les *Memòries*, per si s'havia d'imputar l'Ajuntament de responsabilitats presents o futures.

Els anys d'aquest període històric dels inicis de l'època coneguda amb el nom de *Dècada Ominosa* van ser certament, per a Mataró, d'entre els més curulls de batibulls i confusió. Hem copiat i glossat només unes poques anotacions del regidor, i hem limitat la nostra anàlisi a algunes anècdotes i episodis que ens serveixen, primerament, per copsar el dens i irrespirable ambient que als mataronins d'aleshores els correspongué viure i sofrir i, segonament, per fotografiar el que es pot qualificar de primera manifestació, a la nostra història moderna, sobre la divisió existent a la societat per motius religiosos, amb efectes de lluites i persecucions, sense trobar-hi solució ni termini i, també, s'han exhumat unes notícies inèdites relatives al destacat mataroní arquebisbe Creus.

Esquivem de referir-nos al cúmul de dades i a l'il·limitat nombre de qüestions que consten i es detallen a les anotacions, i que estan prou tractades i conegudes en diversos estudis a què abans s'ha al·ludit i dels quals hi ha àmplia relació a les actes municipals; per exemple, els problemes sorgits amb el retorn dels caputxins i la necessitat de donar-los una estança i reconstruir el convent que va ser destruït pels constitucionals per culpa de la febre de l'anticlericalisme. En relació al convent dels caputxins, podem trobar també moltes anotacions referents a cementiris.

Tanmateix, s'allargaria innecessàriament l'estudi de les memòries del regidor, tractant qüestions o assumptes que hi consten però que ja han estat prou coneguts o divulgats o són poc homogenis amb els que s'han exposat en aquesta comunicació: problemes de voluntaris realistes, pèrdua de la documentació del temps dels constitucionals, el fet de la necessitat i la dificultat per reprendre classes a l'Escola Pia l'any 1824 i la construcció de l'escala del col·legi, així com la consignació del nombre d'alumnes l'any 1826 (vint-i-quatre alumnes de filosofia, vint-i-cinc de retòrica, vuitanta de gramàtica, noranta d'aritmètica, setanta-cinc d'*escriure*, cent cinquanta de leer i quatre-cents de la classe de *los primeros alumnos*); també les anotacions del regidor degà tracten dels processos de purificació dels regidors antics o nous i, també, d'altres matèries.

Volem consignar, com un epíleg, que el regidor degà i els seus col·laboradors de l'Ajuntament no podien defugir d'ocupar-se dels assumptes normals i propis del municipi. Com una curiositat, podem comprovar-ho amb les anotacions que consten els dies 21 i 22 de maig de l'any 1824.

Un regidor va manifestar que «varios confiterios hacen los confites alterados y ponen en el xocolate misturas»; van designar-se pèrits, «dos maestros confiteros y dos xocolateros», i quedà «el gènere existente a la Sala Capitular del Ayuntamiento para su examen». Els pèrits «dijeron que habían considerado haber mistura en el xocolate y /.../ que había harina en los confites con poco azúcar». Van imposar-se multes als infractors.

Antoni Martí Coll

NOTES

- 1.- Per conèixer i ampliar les dades relatives a Josep de Palau i Jofre, i bàsicament la seva participació, abans de ser regidor, a les guerres contra els francesos, vegeu ANTONI MARTÍ COLL, *Història d'una família (segona part)*, Premi Iluro 1977. Ed. Rafael Dalmau (Mataró 1979), 74 i ss.
- 2.- FRANCESC COSTA, *Mataró revolucionari*. Edició La Rambla (Mataró 1989), 30-39; *Mataró al segle XIX*, Episodis de la Història. Ed. Rafael Dalmau (Barcelona 1993), 64.
- 3.- JOAQUIM LLOVET, *Mataró. Dels orígens de la vila a la ciutat contemporània*. Caixa Laietana (Mataró 2000), 376 i ss.
- 4.- *Bloc Mataroní*, «Una manera de fer història». Patronat Municipal de Cultura - Editorial Altafulla (Mataró 1990), 137, 152, 166, 172.
- 5.- «Constitucional», 10 de maig i 27 de juny de 1823, núms. 130 i 178. GASPÀR FELIU I MONTFORT, *La clerecia catalana durant el trienni liberal*. Institut d'Estudis Catalans (Barcelona 1972), 182. «El furor d'alguns predicadors reialistes arribava encara més lluny en concedir el perdó dels pecats i el guany d'indulgències a aquells qui es distingissin en l'extermini dels liberals».
- 6.- ALBERT BALCELLS, *Història de Catalunya* (Barcelona 2004), 598.
- 7.- ANTONI MARTÍ COLL, «L'inici del trienni liberal a Mataró», *IV Sessió d'Estudis Mataronins*. Museu Arxiu de Santa Maria - Patronat Municipal de Cultura (Mataró 1988), 97.
- 8.- RAMON SALAS I OLIVERAS, *Biografia de l'Excm. i Rvdm. Dr. D. Jaume Creus i Martí, arquebisbe de Tarragona. 1760-1825*. Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de Mataró, 1961.
- 9.- *Eco de la Ley*, 16 desembre 1822, núm. 194. Tertúlia patriòtica. Parlament del ciutadà Viquer.
- 10.- *Bloc Mataroní*, «Una manera», 269. Es fa la següent consideració: «Tal volta a molts estranyarà el que es fessin funerals en nostra terra en sufragi de l'ànima d'un rei estranger, mes fou degut a la gran protecció que donava als clergues en els temps constitucionals en què es veien precisats a emigrar a França...»
- 11.- ANTONI MARTÍ COLL, *Domingo de Caralt*. Caja de Ahorros de Mataró (1965), 137 i ss.
- 12.- MARTÍ, *Història*, 80-81.